

Kicsiknek,
Nagyoknak,
S őket kísérő,
TERMÉSZETSZERETŐ
FEJNÖTTEKNEK

BOCS!

**4-7
ÉVES
GYERMEKNEK**

**MEDVÉS KALANDOK A
KÖRNYEZET VÉDELMEBEN**

A CERUZÁD KELLENI FOG!

Interaktív, környezet- és természetvédelmi, szemlélettformáló, foglalkoztató füzet

HELLÓÓÓÓ

FÖLDMŰVELÉSÜGYI
MINISZTERIUM

A kiadvány
a Földművelésügyi Minisztérium
támogatásával jött létre.

www.szelektalok.hu

ÍRTA ÉS RAJZOLTA
A SZERZŐK ÉS TE

Írd ide a neved!

MÓÓÓÓKA

Készítette:
Exner Nika, Hankó Gergely,
Saly Erika, Virág Annamária
Illusztrálta: Kerekes Kata
Lektorálta: Fügedi Tímea

Első kiadás
Minden jog fenntartva
Nyomta és kötötte: FOLPRINT Zöldnyomda
ISBN szám: ISBN 978-615-00-1439-5

A kiadvány megjelenését
a Földművelésügyi
Minisztérium
támogatta.

Kiadja: Fialat
Környezetvédők
Szakmai
Egyesülete

FÖLDMŰVELÉSÜC
MINISZTERIU

KIADVÁNYUNK INGYENES
ÉS ONLINE IS LETÖLTHETŐ:
WWW.GREENIUS.HU

 Greenius

TRÜKK

PÖTTYÖZÉS

**RAJZRA
FEL!**

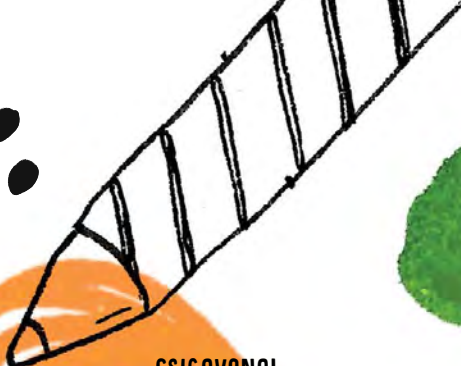
FOLPRINT
www.zoldnyomda.hu

Kiadványunk
FSC papírra,
karbonszemleges
nyomatással készült!

MINTASOROZAT

ELŐ A MANCSOKKAL!
MILYEN VARÁZSESZKÖZÖKRE
LEHET SZÜKSÉGED?

CSIGAVONAL

SZERELKEZZ FEL,
ÉS CSATLAKOZZ
A MACKÓKHOZ
EGY IGAZÁN IZGALMAS
KALANDRA!

SERNUSZ

HASZNÁLJ TÖBB ESZKÖZT
ÉS RAÍZÁD SZUPEREBBÉK LESZNEK!

KUPAKOT
NE FELEJTS!

FOLTOZÁS

Milyen
a tavaszi erdő?
Színezd ki!

ez meg
micsoda?

Te is látod?

Ott az erdőszélen!
Mik izegnek-mozognak ott?

Barna és szőrös krumplik?

Elég furcsa lenne! No, menjünk egy kicsit közelebb...

Barna és szőrös dinnyék? Neeem! Hiszen mozognak!

Óvakodjunk még közelebb...

De hiszen ez egy macicsalád! Nézd! Számoljuk
csak meg őket: egy, kettő, három, négy... Öt
igazi barnamedve. Nahát! Itt Aggteleken?

Milyen ritka szerencsénk van,
hogy láthatjuk őket!

Pompás
Móka leszi!

bujkáló állatok

AGGTELEK

Elő a mancsokkal!
Ismerd meg
Barnáék rokonságát
és rajzold le,
amelyiket ismered!

Barna
medve apu

Bibi
kisbocs

Barka
medve anyu

Beni
kisbocs

Bóti
kisbocs

ÓRIÁSPANDA

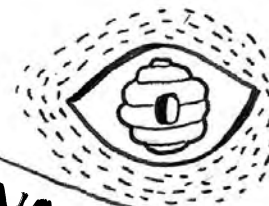
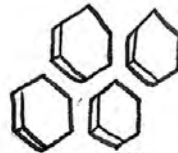
BARIBÁI

A medve név
szláv eredetű.

A medved, medvegy szó
eredetileg „mézlátót”,
„mézmutatót” jelentett
[az ószláv med, „méz”
és vedj „látni” szavak
összetétele].

MACINFO

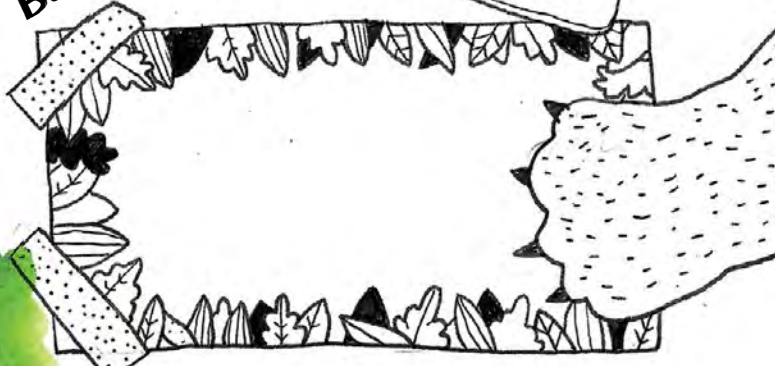

BARNAMEDVE

Élettartam: 20-30 év ★★ ★ legelterjedtebb medve féle

Testhossz: 1,0-2,8 MÉTER

Testsúly: 200-600 kg

SZEDERELEDEL

- Apa! Apa! Nézd, mit talált Bibi! – ugrálta körül a cammogó Barna aput Beni, a medvebocs.
- Mutassátok! – Bibi, a kicsi macilány csillogó szemmel mutatta zsákmányát: a mancsában lévő vörösesfekete, apró golyót.
- Ó, hát ez feketeszeder. Igazi csemege! – mosolyodott el Barna apu.
- Itt nem messze találtuk! Ott a fák alatt. Milyen finom az illata! – szimatolt Beni.
- Na, ez az enyém! Én találtam! – csattant fel Bibi.
- Kis bocsok! Ne veszekedjete! Inkább mutassátok meg a szederbokrokat, lakmározunk egy kicsit! – csitította a kölyköket Barka, az anyjuk. A kis bocsok szaladva, gurulva, brummogva előrevágtattak, de arra vigyáztak, hogy a kisebb fákat, virágokat ne tapossák le.
- Csodálatosan szép ez a vidék! – mélézott el Barna apu. – Na, hogy tetszik a kirándulás? Mondjátok el, eddig mi volt szerintetek a legjobb móka! A kis bocsok egymás szavába vágva lelkesedtek, miközben úgy habzsolták az édes gyümölcsöt, hogy a leve folyt a szájuk szélén és a mancsukon.
- Nekem az, amikor fogócskáztunk a fehér pillangókkal! Milyen ügyesen repültek, s milyen szépek! Engem kétszer is elkaptak! Pedig olyan picik! – kiáltotta Boti.
- Nekem az tetszett, amikor a patakon cammogtunk át! Anya, majd vigyük haza azokat a csillogó köveket! – kacagott a hasát fogva Bibi.
- Nekem ez a hely tetszik a legjobban! Én most már mindig csak szedret fogok enni! – csámcsogott Beni.

SZÍNEZNI VALÓ!!!

Elő a mancsokkal!

A bocsok jól szórakoznak. Te mivel töltöd a szabadidődet?

MACINFO

A mackóknak sajátos „nyelvük” van. A szemükkel, fülükkel, orrukkal is veszik a nekik szóló üzeneteket. Testtartással, hanggal és jól látható jelzésekkel „beszélgetnek” egymás között.

MIRE GONDOL A MEDVE?

SZELEKTÍV MŰANYAG ÉS FÉM

KÖSSÉTEK ÖSSZE A SZEMETET A KUKÁVAL, A HULLADÉKOKAT PEDIG A SZELEKTÍV GYŰJTŐVEL:

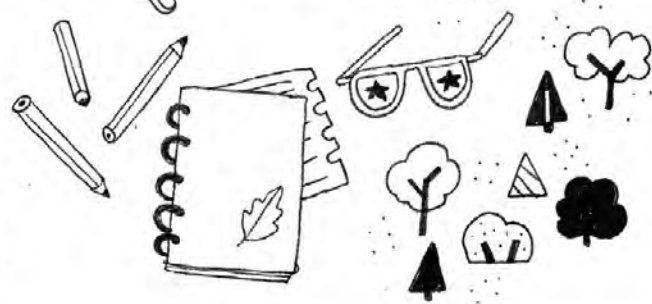

A szemét és a hulladék között az a különbség, hogy a szemetet nem lehet hasznosítani, a kukába való, a hulladék viszont nagyon hasznos, s ha szelektíven gyűjtitek, újra sok-sok minden készülhet belőle.

TESZEDD-es hulladékgyűjtő zacskó

... HÁT PERSZE, A „MACKÓNADRÁG”!!!

A vígan heverésző,
játszadózó macicsalád mögül hirtelen mély hang zengett fel.

– Hahóóó! – Nagyot ugrottak a bocskok.

– Van itt valaki? – fordult a hang irányába Barna.

– Igen. Hát én! Nem láttok? Itt. A szikla tövében. A barlang vagyok.

– Szervusz. Ritkán hallani a barlangok hangját! A miénk is utoljára ükapámmal diskurált!

– Elnézést, kedves medvecsalád! Nem állt szándékomban. De úgy megörültem a társaságnak! Egyre ritkább ez erre felé...

– Te ki vagy? – dugta ki bátran a fejét a barlang felé Beni. – Baradla.

– Badar blabla? – kérdezte óvatosan Bibi.

– BA-RAD-LA. Baradla! Tudjátok, régebben nagy volt itt a nyüzsgés. Rengeteg denevér éldegélt a gyomromban. Hallgattam a csevegésüket, esténként mesélték egymásnak a régi legendákat. Pletykáltak, mi történik a nagyvilágban, néha még dalra is fakadtak. Igazán jól szórakoztam! De most már egyre ritkábban találkozom velük. Inkább csomagolnak, és odébbállnak. Túl zajos itt nekik. Sok az ember, szemtelnek, hangoskodnak.

– Én szívesen elmesélem, hogyan viselkedtem tegnap és ma! – lelkesedett Beni.

Baradla csak hallgatta és hallgatta az újdonsült barátai történeteit boldogan.

Később a macicsalád felcihelődött. Barka gondosan körbenézett, hogy nem maradt-e utánuk rendetlenség.

Azután visszatértek
a patakmederhez,
hiszen Bibi kérte,
hogy gyűjtsenek
csillogó
köveket.

MI EZ
A FURCSA
KŐ?

MACINFO

A denevérek „nyelve” az ultrahang, ami az emberek számára nem hallható magas hang. Nemcsak a tájékozódáshoz használják, hanem minden denevérenek saját hangja van, amit a többiek felismernek és meg is értenek.

JÓ TESTVÉREK JÓSVAFŐN

– Itt vannak a kavicsok! – kacagott fel Bibi, amint a testvéreivel visszaértek a patakmederhez.

A víz négy szőlamban csobogott, csilingelt a mancsaik előtt. Azt mondogatta:

– Tőlem kapjátok a legcsillogóbbat!

– De tőlem a legkerekebbet!

– Hát többen vagytok? – meredt a csörgedező vízre Beni.

– Négyen vagyunk testvérek – csilingelt a patak hangja. – Ő Tohonya, ők a húgaink,

Kecső és Kajta, engem pedig Jósvának hívnak. Nem Jóska, hanem Jósva. Csak mondom!

Errefelé szoktunk találkozni. Kajta érkezik mindig utolsóként, pedig nekem elhihetitek, Tohonya a leglustább. Aztán egymásba karolunk, és együtt hömpölygünk tovább.

Csak nehogy az utunkat állja az eldobott szemét!

– Örülünk, ha ilyen vidám társaság érkezik! Fogadjátok el tőlünk ezeket a szerencseköveket, hogy mindig emlékezzetek ránk! Jósva három hófehér kavicssal lepte meg őket, Tohonya három tökéletesen sima, szappanalakúval. Kecső állatos köveket adott: egy teknős-, egy elefánt- és egy delfinalakút, Kajta pedig három olyat, aminek a felszíne ragyogott, mint a gyémánt. A mackók

a kövekből felépítették a saját barlangjuk kicsike mását. Amikor megszomjaztak,

megkóstolták a patak vizét. Ahogy közel hajoltak a víztükörhöz, mókás apróságokat vettek észre: a lakását készítő tegzeslárvát, a víz felszínén csúszkáló molnárkákat. Ettől Botinak hirtelen ötlete támadt.

– Fogócskázunk a víz tetején! – brummogott fel, és már el is rugaszkodott.

– Neee! Boti! Beleesel! – kiáltották egyszerre a testvérei,

de már későn. Boti belebucskázott a patakba. A testvérei azonnal a segítségére siettek, és tolták-húzták, ki a partra.

– Ez nem volt jó ötlet! – rázta meg bundáját Boti szomorúan.

– Úgy látszik, a mackók nem tudnak úgy szaladgálni a víz tetején, mint ezek a molnárkák a hosszú lábaikkal.

Milyen kár!

KÉSZÜLJ FEL

A REJTŐZKÖDÉSRE ÉS A LOPAKODÁSRA!

MILYEN SZÍNŰ RUHÁBA ÖLTÖZNÉL?

GYERE, LESSÜK MEG A TERMÉSZET SZÉPSÉGEIT!

LÉGY TÜREIMES!
LÉGY RÉSEN!

MÓKÁS
MOLNÁRKA

SZEVASZ!!!
... TE HOGY
KÖSZÖNSZ
A BARÁTAIDNAK?

HA PATAKPARTON JÁRSZ,
FIGYELD MEG JÓ ALAPOSAN A VIZET!
HIDEG VAGY LANGYOS A VIZE?
SZÉP ÁTLÁTSZÓ VAGY ZAVAROS? BETEG?
VAGY EGÉSZSÉGES? S KIK ÉLNEK
A PATAKPARTON? HÁNY ÁLLATOT TUDSZ
ÖSSZESZÁMOLNI?

Belőled is
kiváló
természetbűvár
lehet!

NE MARADJON ÜRES HELY!
FIRAJLI BARÁTAIM!

SZALAMANDRA SZANDRA BAJA

Ahogy a mackók cammogtak tovább a patak mentén, egy mérges szalamandrába botlottak. Mitől lehet ilyen haragos?

– Hát hogy lesz így tiszta az ágynemű? Miben alszanak majd a kiskölykök? Az Agancsos-réti óvoda várja holnapra! – panaszkodott nagy hangon. Mellette hatalmas kupacban állt a szennyes, amelyet a patakban próbált tisztára mosni a mosódiójával. – Ha nem készülök el, megint velem fog veszekedni Hucul Ubul. Amióta ez a szigorú és pedáns paripa vezeti az óvodát, ott, kérem, figyelnek az ilyesmire! A lepedő legyen hófehér! Szeretném jól végezni a munkámat, de a patak vize egyre mocskosabb. Itt is egy szemét! Ott is egy szemét! Nézzétek! Bezzeg hajadon koromban!

– Hogy lehet ez, Szandra? – kérdezte Barka.

– Elszórák a szemetet a parton. Vagy egyenesen a vízbe dobják...

Ki hallott még ilyet!? Szóltam én már fűnek-fának. Az erdei bölcsek tanácsa elé vittem a bajomat! Azóta fatáblákon hirdetik, hogyan kéne

viselkedni, tán egyáltalán nem kéne ilyesmit idehozni! Pláne eldobni!

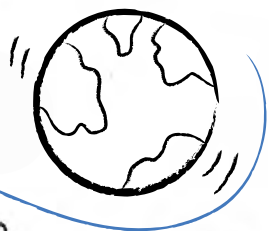
Néhány szomszédom is segít néha. Amit lehet, összeszedünk. De a víz egyre koszosabb! Itt, a kedvenc helyemen pedig csak terebélyesedik

a szemét. – Szandra, a szalamandra elpityeredett kétségbeesésében.

70%-BAN

VÍZ BORÍTJA A FÖLDÜNKET,
EZÉRT LÁTSZIK AZ ŪRBŐL NÉZVE
LEGINKÁBB KÉKNEK A BOLYGÓNK.

**- Ne itasd
az egereket!**

a természetvédelmi örök szép ruhájában. Gondosan szedegették az elhagyált szemetet, és magukkal vitték.

- Anya, Apa! Nézzétek! Újra tiszta a patakpart!
- Bizony! Ha nem szemetelünk, ilyen is marad!

- paskolta meg Barna. - Mi is segítünk! Bocsok! - fordult a családja felé.
- Most a szokásos ugrabugra helyett segítünk Szandrának. Összehajtogatjuk a megszáradt lepedőket.
- Munkára fel! - brummogott fel Barka.

Hamar elkészültek. Már épp indultak tovább, amikor visszanézve látták, hogy emberek jönnek

**RENDES EMBER
NEM SZEMETEL,
A TÖBBIEKNEK PEDIG
TILOS!**

Ajjjjjjjj

Segíts Barnának rendbe tenni a patakpartot! Találd meg a 3 nem oda illő hulladékot és kösd össze őket az újrahasznosítás jelével!

VIDÍTSD FEL SZANDRÁT!
TEDD SZÍNESEBBÉ
A KÖRNYEZETET!

HOPPÁÁ,
MI EZ A JEI?

HA KÉSZ
VAGY...
JÖHET EGY
TITOK?

Ezeket bizony a szelektív hulladékgyűjtőbe is lehetett volna dobni, és akkor polarpulcsi, bicikli és újra üveg készülhetett volna belőlük.

TITOK

ÁLLATI ŐSERDŐ KALANDPARK

– Üdvözljük Önöket itt, a bükki rezervátumban, az Állati Őserdő Kalandparkban! A macicsalád a Bükkbe kirándult. Egymásra boruló gyertyánfák alkotta kapunál álltak meg, ahol Sete, az őzsuta köszöntötte őket már messziről.

– Apaa! Egy igazi kalandpark? Juhú! Milyen magas bükkfák! Mennyi állat!

Odanézz! Ott egy góte is. Meg békák. És ott fent! Sólymok! – kiáltotta Beni.

– Ácsi, kis bocsom! – nézett szigorúan Barna, majd a parkőrző őzike felé fordult. – Jó napot, asszonyom! Elnézést kérek, a gyerekek már nagyon izgatottak.

– Megértem, medveuram! Lehetnek is! Rengeteg programot tudok ajánlani a kis bocoknak.

– Nagyszerű! Mit merre találunk? Most járunk itt először.

– Ha balra indulnak, a Kétszáz éves bükkösben találják az extrém akadálypályát, amit nagyon fognak élvezni a csemeték! Ebben az irányban lesz a Bábakalács erdei irtás, ahol a vaddisznók várják Önöket helyi bükki csemegékkal. Ajánlom figyelmükbe a friss pisztrángot. Utána látni fognak az ösvény mentén hagyásfát, itt kezdődik az Agyagos sarazós terepjátékunk. Az erdei Avar Udvarban Sas Salamon, háromszoros bajnokunk várja a gyerekeket. Kisállat-megfigyelési foglalkozást tart minden órában játékos, érdekes előadással a kis természetbúvároknak. Vannak kúszó-csúszó pályarendszereink, és egy 12 állomásos barlangi bújócska kalandunk a kisebbeknek...

– Apa, menjünk már! – rángatták az apjuk bundáját a kis bocok.

– Hát, köszönjük! – mosolygott rá az őzike Barna.

– Tudna adni egy térképet? – kérdezte búcsúzóul medvemama.

– Elindulunk akkor a bükkösben, a többit pedig felfedezzük magunk.

– Természetesen. Ha még bármiben segítségükre lehetek, itt megtalálnak.

JÓ
SZÓRAKOZÁST!

AZ EGÉSZ OLDAL
RÁD VÁR!

NE HAGYD ÜRESEN!
ÜLTESZ NÖVÉNYEKET
A FÁK TÖVÉBE!

MACINFO

Tudtad, hogy a szarvas
és az őz két teljesen
különböző állatfaj?

**LÁNY SZARVAS =
SZARVASTEHÉN**

**FÍÚ SZARVAS =
SZARVASBIKA**

**FÍÚ ŐZ =
ŐZBAK**

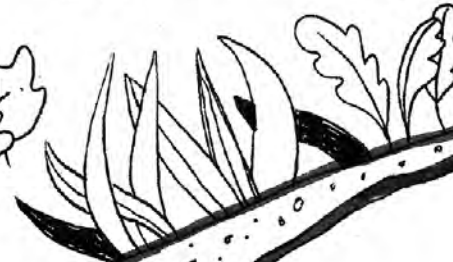
**LÁNY ŐZ =
ŐZSUTA**

**GYEREK ŐZ =
ŐZGIDA**

**GYERMEK SZARVAS =
SZARVASBŐRJŰ**

VIGYÁZZ,

erdei növényeket, gombákat,
csak hozzáértő felnőttek
engedélyével szabad megkóstolni!
Védett területen nem szabad
gyűjteni, letépní semmit!

RAJZOLD LE A KEDVENC
ERDEI ÁLLATAID,
NÖVÉNYEID!

AKTIVITÁS KIS TERMÉSZETBÚVÁROKNAK:

Lopakodjunk hangtalanul egy rejtekhelyre,
és csak a fülünkre meg az orrunkra figyeljünk!
Hány állat hangját tudod megkülönböztetni?
Minek az illatát érzed?

PSSSZT!
LEGYÜNK
EGY PILLANATRA
CSENDEN!

JÓ LENNE
NÉHÁNY LEPKE
ÉS MÉHECSKE IS!

Mi az a medvehagyma?

Tavasszal az erdeinkben sokfelé előbújik a medvehagyma. Az erős illata miatt könnyű kiszagolni. A medvehagymát a barnamedvék is imádják, de mi is ehetjük, nagyon hasznos és egészséges növény.

KI LAKIK EBBEN
AZ ÜREGBEN?

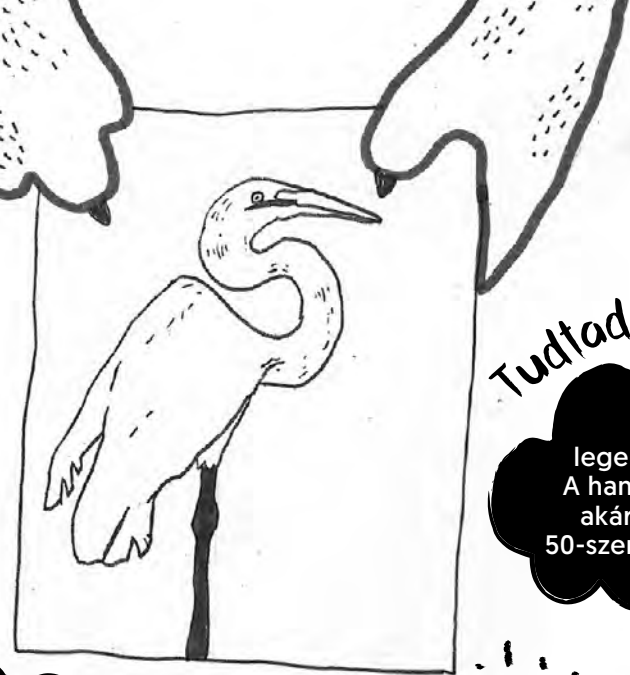

Ez bizony a nagy kócsag, a természetvédelem jelképe. Ha ilyen táblával találkozol, mesébeli, védett helyre tévedtél!

MEGOLDÁS ITT

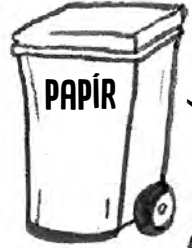

S MIT JELENT EZ A TÁBLA?

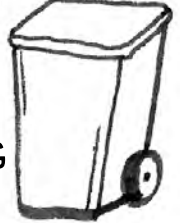

Tudtad-e?

Ki a világ legerősebb állata? A hangyák! Képesek akár testtömegük 50-szeresét is elcipelni.

SZÍNEZD IS KI A KUKÁKAT!

MILYEN MADÁR VAN A KÉPEN?

Tudd meg hol él és egészsítsd ki a képet!

Egy igazi hangyalabirintus közepén találtuk magunkat! Segíts a hangyáknak, merre vigyék a szelektív hulladékokat, hogy megtalálják helyüket a szelektív gyűjtőkben?

ÖKOFALU, ZÖLD FALU

– Barna, ez a hely nem is olyan barátságatlan, pedig itt emberek laknak! Örülök, hogy rábeszélte, hogy jöjjünk közelebb! – mosolyodott el Barka, ahogy megálltak és körülnéztek. A macicsalád egy gyümölcsösbe tévedt Gömörszőlősen. Az ökofaluban a taszító, városi, bűzös levegő helyett friss illat és zöldben pompázó, rendezett, dimbes-dombos környék fogadta őket. A kis bocskok sem tétlenkedtek, azonnal majszolni kezdték az édes és illatos almát. A szüleik eközben békésen szemlélték, hogy milyen szépen ringatóznak a fűszálak a domboldalon. Csend volt és béke, az öreg gyíkok a köveken sütkéreztek.

– Azért hagyjatok a gazdáknak, nem szabad a gyümölcsösüket megdézsmálni! – szólalt meg az egyikük.

– Kiknek? – kérdezték a kismackók.

– Hát az itt élő embereknek. Jóra való népség! Nagy barátai az állatoknak és a növényeknek.

Boldogan élünk itt együtt, egy helyen. Sok állat még segít is az embereknek: a kutya tereli a nyáját, a lovak húzzák a szekeret.

Az emberek lenyírják a juhok gyapját, és megfejik a teheneket, hogy a gyapjából fonalat, a tejből sajtot és vaját készítsenek.

Sokat dolgoznak a földeken is, és este táncsal, énekkel, tábortűzzel ünnepeik meg az elvégzett munkát.

– Ez úgy hangzik, mint az a mese, amit anyánk szokott mesélni az ezeréves Óperenciás tengeren is túlról!

– ráncolta a homlokát Boti meglepetten.

– Jó hasonlat! Mi is szeretünk itt élni. Senki sem háborgat minket. Mesés táj, béke és nyugalom.

Mi másra vágyna egy olyan vénséges gyík, mint én?!

– Azok ott emberbarlangok? – kérdezte Bibi – Ilyeneket még nem láttam. Csillog a tetejük!

– Az emberbarlangok a házak. A napelemek csillognak a tetőkön, ahogy rájuk süt a napfény. A házak nem is bűdösek, mert a gazdák száraz fával, különleges kályhában tüzelnek. A házakat vályogból építik: szalmából és sárból kis kockákat készítenek, azt tapasztják össze. A gazdák a koszos vizet sem engedik a patakba, gyökereken, homokon és köveken keresztülfolyatva, tisztán engedik tovább.

– Közelebb mehetünk? – Hát, ami azt illeti, lenne nagy felfordulás, ha egy egész macicsalád

látogatna a faluba! Én amondó vagyok, inkább innen nézelődjete!

Azzal a vén gyík visszaheveredett a napsütötte kőre.

ÉPÍTSETEK MAGATOKNAK KUNYHÓT
EGY ERDEI TISZTÁSON
VAGY VALAHOL A KÖRNYÉKEN,
DE CSAK ABBÓL, AMIT AZ ADOTT TEREPEEN,
KISERDŐBEN TALÁLTOK!

Ha pedig sosem
láttál még ökofalut,
látogassatok el
a legközelebbibe
a családdal vagy
ovis/sulis csoporttal!
www.elofaluhalozat.hu

TUDTAD-E,
HOGY AZ EMBEREKNEK
MÁR TÖBB MINT A FELE
VÁROSBAN ÉL? TE HOL SZERETNÉL
JOBBAN ÉLNI? VÁROSBAN
VAGY VIDÉKEN?

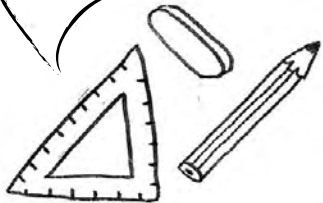
Falu

VÁROS

SZUPERJÓÓÓ

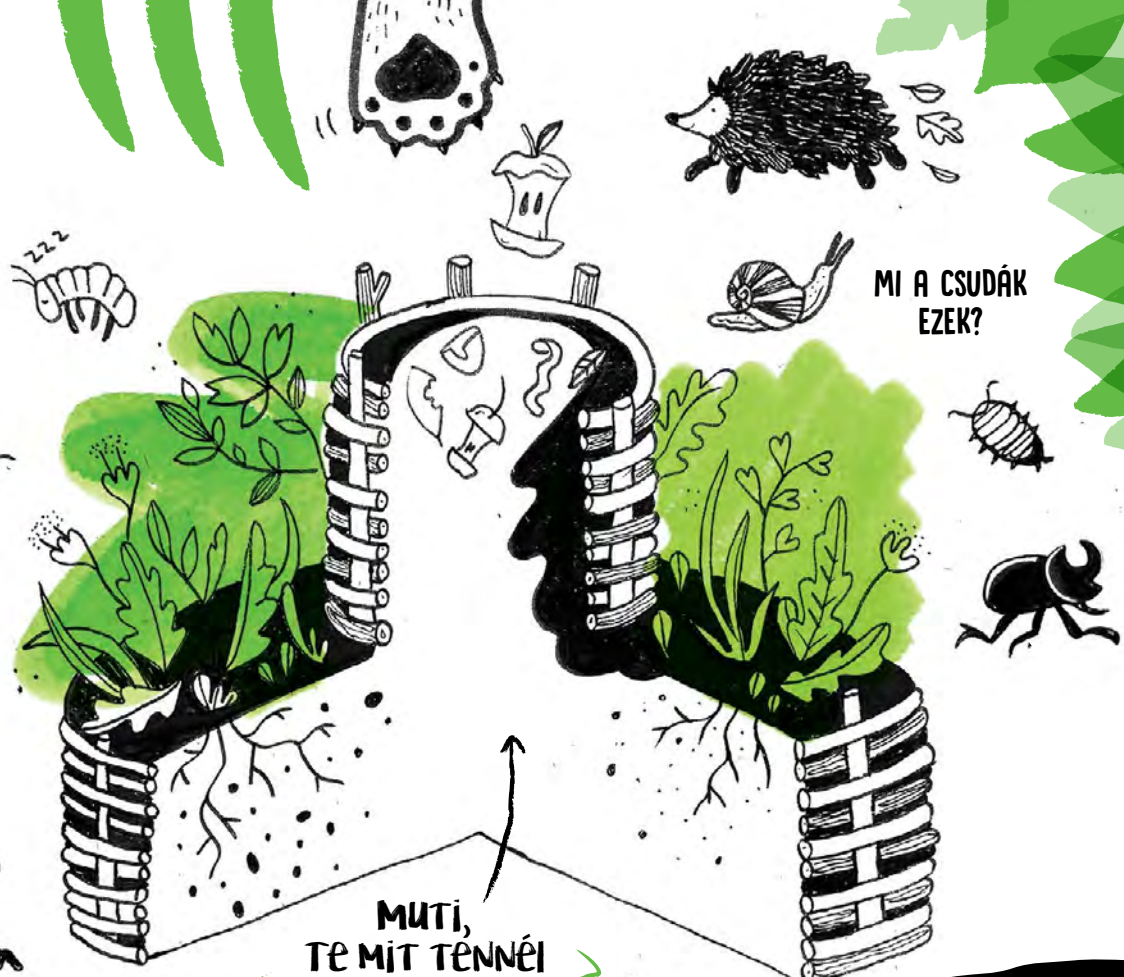
TERVEZZETEK
SAJÁT FALUT!

Mit szeretnétek
a kis ökofalvatokban
csinálni?
Mivel foglalkoznátok
szívesen?

A VARÁZSKAS

A komposztálás a legtermészetesebb dolog a világon, mégis egy igazi csoda!
Most is van nálad biztos valami, ami kis varázslattal virágföldre alakul, ha jó helyre teszed.
Gyűjtsétek össze komposztálható (lebomló, „eltüntethető”) dolgokat, mint például a répahéj, krumplihéj, almacsutka, fű, falevelek, és gyűjtsétek őket egy kijelölt helyre! Ha van kert, akkor a komposztládába vagy komposztdombra is rá tudjátok dobni. Kis segítséggel akár építhettek mogyoróvesszőkből egy komposztáló kast, ami a komposztálótok és a kis veteményesetek is lesz egyben. Tartsatok palántázós heteket, vagy látogassatok el a Szamáca kiskertész-tanoda egyik programjára!

MI A CSUDÁK
EZEK?

MUTI,
TE MIT TÉNNÉL
A KASBA?

PRÓBÁLD KI TE IS
A TERMÉSZET
VARÁZSLATÁT!

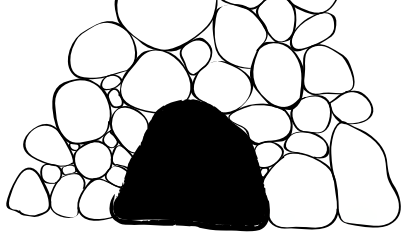
HALIHÓ! HOL A HÓ?

- Apa, mikor érünk már oda??? – zengték a bocsok egyszerre, immár tizenhetedszer.
- Hamarosan. Már nincs sok hátra, látod, ez már a Tátra! Kitartás, kis bocsok! – nyugtatta őket Barna végtelen türelemmel.
- De jó újra itthon, a magas hegyek között! Már hiányzott a barlangunk. Újra az alvós Nyunyómmal téliáthatok! Ugye, Anyu, megvan még a **Nyunyóm**?
- Persze, kicsinyem. Gondosan elraktam neked! – mosolygott Barka az izgatott Bibire.
- De Anya! Miért nincs még hó? Nem ezen a réten szoktunk hó-maci-angyalosat játszani? Ugye hógolyózhatunk Róka Rékáékkel? Úgy várom! – ábrándozott Boti.
- Apa, biztos olyan közel vagyunk már? Nem viccelsz? Hol a hó? – pásztázta Beni a késő őszi tájat. Szomjas fenyők néztek vissza rá, csendben pihegtek a madarak az ágakon. A rakoncátlan rókapajtások sem szaladtak eléjük. A vackukban hűsöltek. Beni csalódott volt.
- Melegszik az időjárás. Lassacskán, de változnak az évszakok. Nem olyan rideg már a tél sem, mint régen – mondta Barna.
- Túl sok az autó a városban, sok a kémény és a füst! – káromta Rikács, az öreg varjú a fejük felett.
- Ssssajnosss. Ssssok-sok füsssst..... – suttozta a szellő.

SOK
SOK
SOK
SOK

CERKÁKAT ELŐ!!!

VEZEDS HAZA
A MEDVECSALÁDOT!
TERVEZZ NEKIK ÚTVONALAT!

ilyet
csak szebbet!

TERVEZZ
HÓPIHÉT!

Nyunnyó

NEKED IS VAN ALVÓPIHÁSOD?
MI A NEVED?

FIGYELJ
EZ ÉRDEKES!

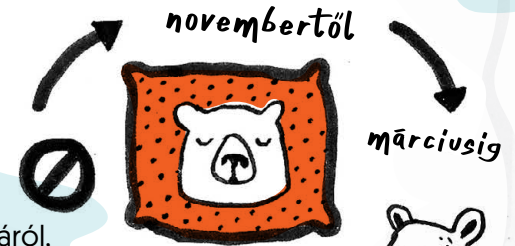

MACINFO

A mackócsalád már az otthona közelében járt. A hó is szállingózni kezdett. Hatalmas volt a mackóöröm! Milyen régóta vártak erre a kicsik! Az egész család együtt játszott, dült a hócsata: nagymedvék a kismedvék ellen. Volt ám kacagás! Amikor már kőhajításnyira jártak a barlangtól, Barna így szólt: – Otthon, édes otthon! Itt az ideje, hogy téli álmra hajtsuk a fejünket mindannyian!

Hallottál már a medvék téli álmáról, arról, hogy miért alszanak novembertől márciusig?

S mit jelent, ha a medve február 2-án meglátja az árnyékát?

Február 2.

A medvék a kevés táplálék miatt alszanak téli álmot, így veszlelik át az inséges hónapokat.

Ha a medve februárban meglátja az árnyékát a napsütésben, akkor a népi hiedelem szerint hosszú, elnyúló, hideg tél lesz.

RAJZOLJ POSZTERT a BOCSOK SZOBÁJÁBA!

A barlangjuk
bejáratához
érve a macicsalád
egy borítékot talált a földön.
– Apa, Apa, ki küldte?
Olvasd fel nekünk!

KEDVES BARKA ÉS BARNÁ!

Remélem, erőben, egészségben talál
Titeket a levelem! Szomorú hírem van.

Azért ragadtam tollat, hogy szóljak, megváltozott
a levelezési címem. Itt az Északi-sarkon egyre
melegebb az időjárás, és olvadni kezdtek
a hatalmas jégmezők. A környék nagy része
vízzé változott, az otthonom is veszélybe
került. Menekülnöm kellett. Átmenetileg
a rozmárokhoz költöztem, nagyon örülök,
hogy befogadtak. Ha jön a hideg évszak,
útra kelek, hogy egy igazi, új otthont találjak.

Drukkojjatok nekem!

Remélem, nálatok jobb a helyzet!

IDE ÍRHATTOK NEKEM:

URZUSZ JÉGMEZŐ. ROZMÁR FICAK 42., ÉSZAKI-SARK
VAKARJÁTKOZ MEG A KICSIK HÁTÁT HELYETTEM IS.

BIZTOS JÓ NAGYOT NÖTTEK!

ÖLLEK BENNETEKET.

ÉS SOKAT GONDOLOK RÁTOK!

SZERETETTEL

Jeges Medve

TISZÁBÓL
HALÁSZVA!
WWW.PETKUPA.HU

Elő
a MANCSOKKAL!
Illetve a patákkal
és a tappancsokkal!
Találd ki melyik
erdőlakóhoz
melyik lábnyom
tartozik!

– Egék! Ez szörnyű! – szólt
aggódó hangon Barka.
– Tehetünk esetleg valamit?
Hogy segíthetnénk neki?
– Ezen a helyzeten legfeljebb
az emberek segíthetnek
– mondta szomorúan Barna.
– De azért Jeges biztosan
örülne, ha írnánk neki gyorsan
egy válaszlevelet, amiben
elmesélnénk a magyarországi
kalandjainkat. Az talán jobb
kedvre derítené! Utána pedig
– ásított nagyot – tényleg itt
az ideje, hogy megvessük
a téli vackot!

TÖKÉLETES TÉLI ÁLOM PÓZ

NAGYON CUKIK!

TE HOGY ALUDTÁL TEGNAP?
MIT ÁLMODTÁL?

FARKAS

SZARVAS

NYUL

PACSI!

RÓKA

LUD

„TÉRKÉPE TÁJ”

Eljött a tavasz, olvadni kezdett a hó. Az erdei élet ismét felpezsdült, az egyre melegebb reggeleket madarak dalárdája köszöntötte. A macicsalád a barlang mélyén szunyókált. Barna nyitotta ki a szemét elsőként. Míg ő lassan feltápáskodott, Boti horkantott egyet az anyjához bújva, Beni a másik oldalára gurult, Bibi pedig magához szorította a Nyunyóját. Barna medve csendben, nehogy a többieket felébressze, kilopakodott a hajlékuk bejáratán, és elsőként ellenőrizte, látja-e a saját árnyékát. – Hmmm...

idén sincs itt – brummogta. Ezután, mint minden évben, megkereste a legmagasabb fenyőfát a környéken. Ez volt az ő hagyományos tavaszköszöntője. Felágaskodott, a hátát a törzsnek támasztotta, kezdődhetett a medvetánc, a vakarótorna: hármat fel, egyet jobbra, kettőt balra és le. Hármat fel... – Hú, az öreg csontjaim. Egész berozsdásodtam! – gondolta.

– Lássuk, bírom-e még a csúcsig!

Azzal nagy lendületet vett, és felkapaszkodott a fára.

Ámulatba ejtő látvány tárult elé! Belátta az egész környéket, és még azon is túl. Nincs még egy ilyen csodálatos hely!

Ahogy a barlang irányába kémlelt, észrevette, hogy időközben a kis bocsok és Barka is előóvakodtak.

A harsány brummogásukból ítélve máris a feneketlen bendőjük korgását igyekeztek csillapítani.

Elvégre itt az ideje élelmet gyűjteni a hosszú tél után!

– Hogy elrepült az idő! És milyen izgalmas dolgok történtek az előző évben! – morogta, ahogy büszkén figyelte a családját. Kicsit még időzött a fa tetején, alaposan szemrevételezte, mi változott az erdőben.

Aztán sóhajtott egy nagyot, és ügyesen megindult lefelé, hogy ismét csatlakozzon családjához.

**KÉSZÍTSEK
ÖRÖM-BÁNAT
TÉRKÉPET!**

**Fedezd fel
a KÖRNYÉKET!**

Fedeztétek fel a környéket, és jelöljétek mosolygós arccal, hol vannak örömpontok (pl. legnagyobb fa, kis patak, szép virág, rejtőzködő béka), s szomorú arccal, hogy hol vannak bánatpontok, amik szomorúságot okoznak (pl. letört ág, eltaposott rovar, fatörzsbe vésett szív)! **HOGYAN LEHETNE EZEN VÁLTOZTATNI?**

**KÉSZÍTSÜNK
EGYÜTT NAPTÁRAT!**

JANUÁR

01.

Látogatás az esztergomi Duna Múzeumba, ahol a víz az úr, vagy a közeli folyópartra, tópartra, patakhoz!

FEBRUÁR

Irány az erdő, hóvirágkereső túra (leszedni tilos!)
(úti tipp: Alcsútdobozi Arborétum)

02.01.

FEBRUÁR
A Tisza Élővilágának Emléknapja

MÁRCIUS

03.21.

A tavasz első napja. Ünnepejük meg egy nagy családi sétával a közeli erdőben, ligetben, folyó- vagy tóparton!

03.22.

MÁRCIUS

A víz világnapja. Rajzolj vízcseppeket, s ha már tudsz írni, írd bele a gondolatodat! Aznap csak csapvizet igyál, kerüld az üdítőket!

05.10.

MÁJUS

Madarak és fák napja. Lessetek meg minél több madarat, helyeztetek ki pár odút!

06.

Keressetek fel „szedd magad” termőhelyeket! Itt a nyári szünet! Kirándulás, evezés, játék a szabadban, fagyik.

04.22.

ÁPRILIS

Föld napja. Ültessetek virágot vagy akár egy facsemetét! Épüljétek, zöldüljétek!

05.

MÁJUS

„Májusi eső aranyat ér!”
– ha esik, fel a gumicsizma, irány a pocsolya-túra!

JÚNIUS

TEGYÉL JÓDÓDÓÓÓÓÓ!

06.05.

JÚNIUS

Környezetvédelmi Világnap
– Tegyél valami jót a környezetédért!

06.02.

JÚNIUS

Húsmentes világnap:
Beszélj meg otthon, hogy ezen a napon ne egyetek húst!

06.29.

JÚNIUS

Nemzetközi Duna-nap:
Minden folyón rendezvény, ki a partra, hajóóóóra!

JÚLIUS

06.

Meggyezés és málnaevés.
Minden ujjad végére egy szem málna, tollal szeme, szája.

AUGUSZTUS

08.

Gyakori a csillaghullás, sötét helyen kémelve az égboltot, ha szerencséd van, látni lehet!

AUGUSZTUS

08.

A túlfogyasztás napja.

09.03.

SZEPTEMBER

Takarítási Világnap

OKTÓBER

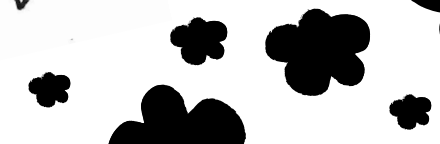
10.

gesztenye, makk, őszi színes falevelek, őszi kompozíciók!

09.22.

SZEPTEMBER

Autómentes nap.
Ezen a napon, ha teheted, ne ülj autóba, s mondd el a szüleidnek, miért nem!

OKTÓBER

10. Október első hétvégéje. Madármegfigyelési Világnap: Jártatok már a Dinyési-fertőn? Itt az igazi madársokadalom!

CSIPP
CSIRIPPP
CSIPP

DECEMBER

12.13.

ültess búzát, karácsonyra kikel. Remek ajándék!!! Karácsonyi ajándék öko-tippek: készíts almából, fenyőágból, egy gyertyából és egy szalagból asztaldísz nagymamának, anyának stb.

NOVEMBER

11.

November utolsó péntekje:

Ne vásárolj semmit nap!

DECEMBER

12.

Madárkarácsony ünneplése (madáretetők készítése, madáreleség, madarokról versek, dalok gyűjtése, gyertyás séta a település legöregebb fájához, etető kihelyezése, dal, vers).

OKTÓBER

10.04.

Állatok világnapja; okt. első hete: erdők hete. Nyomozz! Keress olyan nyomokat, amik arra utalnak, hogy állat járt ott!

NOVEMBER

11.

Az adventi koszorúk készítésének ideje. Használjuk újra kreatívan, amit csak lehet!

NOVEMBER

11.

November utolsó hete: **Európai Hulladékcsökkentési Hét**

JÓ SZORAKOZÁST A NEVES NAPOKHOZ!

TUTI ZÖLD TIPP SZÜLŐKNEK!

1.

Reduce: Csökkentsd a hulladékaidat! Használj kulacsot, uzsonnádobozt, vászonszatyrot!

Rethink: Gondold újra, mindig van egy jobb megoldás!

2.

3.

Refuse: Utasítsd vissza! Ne fogadj el nejlonzacskót a boltban vagy a zöldségesnél! Vigyél kosarat, szatyrot vagy dobozt!

Recycle: Szelektálj és hasznosíts! Használj újrahasznosított papírt, füzetet, táskát, tollat!

5.

Reuse: Használd újra! Írj a papír mindkét oldalára! Firkapapírnak, jegyzetnek jó a használt papír is!

Repair: Javítsd meg! Adj még egy esélyt a székeknek, vagy a mosógépnek! Ha ügyes vagy, Te is meg tudod javítani!

6.

7.

Éhesen és vászontáska nélkül soha ne indulj el vásárolni! A jóllakott vásárló kevesebb terméket vásárol, és csak arra szorítkozik, amire tényleg szüksége van.

8.

Gondold meg vásárláskor, kit is támogatsz! Minden elköltött forintoddal szavazol annak a terméknek az előállítójára, csomagolására, az alapanyagainak előállítására! Ezért fontos, hogy TUDATOS FOGYASZTÓ váljon belőled!

Használj bevásárlólistát! Ha előre összeírod, mit szeretnél vásárolni, kevesebb szükségtelen terméket fogsz beszerezni a boltban. Ne dőlj be a látszólag „akciós” termékeknek!

9.

10.

Járj lehetőleg helyi piacra: kevesebb csomagolóanyagot, de frissebb és egészségesebb árut viszel haza. S közösségi élménynek sem utolsó!

11.

Készíts menütervet: gondold át, hogy mit, mennyit és mikor fogtok enni, majd ennek megfelelően készíts bevásárlólistát! Így könnyedén elkerülheted a túlköltekezést, és élelmiszert sem fogsz kidobni többé.

12. Keresd a tartós, időtálló termékeket és a természetes alapanyagokat! Ha elsöre drágábbnak is tűnik, kalkuláld bele, hogy a gyengébb minőségűt hamarabb kell majd pótolnod!

13.

Az élelmiszerek és kozmetikumok rengeteg felesleges (és káros) anyagot tartalmazhatnak. Ne kezeld magad vegyszerrel, ha vegyszer nélkül is kaphatsz! Ecet, szóda, citrom: ez a 3 dolog szinte mindenre jó!

14.

Kerüld az eldobható, egyszer használatos termékeket! Legyen saját bögréd és ételhordód! Meglásd, a példa ragadós lesz!

15.

Friss, hazai idényzöldség és -gyümölcs! Mindig a szezonális, hazai termékekkel érdemes pótolni az energiát és a vitaminokat! Télen savanyúság és befőtt, nyáron csupa friss finomság!

16.

Az állattartás jobban hozzájárul a klímaváltozáshoz, mint a közlekedés. Egyél kevesebb húst és tejterméket! A klíma és az egészséged is meghálálja.

17.

Igyál csapvizet! A legtöbb helyen tökéletes minőségű a csapvíz, nem kell csomagolni és kamionnal szállítani. Olcsóbb is. Ha a csapvíz nem opció, rendelhetsz szikvizet, szódavizet, vagy kutass fel egy közeli forrást!

18.

Reuse: Használd újra! Írj a papír mindkét oldalára! Firkapapírnak, jegyzetnek jó a használt papír is!

19.

Nyaralj itthon! Fogadjunk, hogy még egy csomó jó helyen nem voltál kis hazánkban! Próbáld ki az öko-, és falusi turizmust!

20.

Nem kell mindent egyszerre. Kis lépésenként alakítsd át az életmódod! Kezdd a legvonzóbb, legérdekesebb vagy legkönnyebb dologgal, de ne ragadj le ennyinél! dologgal, de ne ragadj le ennyinél!

**OKOSODJ!
TÁJÉKOZÓDJ!**

A kiadványunk letölthető a Greenius honlapjáról
www.greenius.hu

A Földművelésügyi Minisztérium hulladékös honlapja
www.szelektalok.hu

A Hulladékcsökkentési Hét honlapja
www.szelektalok.hu/hulladekcsokkenteshet/

Hulladékból Termék portál oktatóanyagokkal
www.hulladekboltermek.hu

Hulladék Munkaszövetség – www.humusz.hu

Tudatos Vásárlók Egyesülete – www.tudatosvasarlo.hu

Magyar Madártani Egyesület – www.mme.hu

Aggteleki Nemzeti Park – www.anp.hu

Duna-Ipoly Nemzeti Park - www.dunaipoly.hu

Fűts okosan kampány – www.futsokosankampany.hu

Vállalj Te is valamit a környezetért - www.vallalom.eu

Környezeti nevelés és egy kis matek - www.zoldmatek.hu

Magyar Környezeti Nevelési Egyesület – www.mkne.hu

**HASZNOS FORRÁSOK,
NÉZZ UTÁNA!**

